

Szárszói számvetés

„Szárszó sokszoros jelkép. Nemcsak földrajzi hely, nemcsak József Attila, majd B. Nagy László és Latinovits Zoltán vére szárad a síneken, de a református gondolkodás és becsületesség, az evangélium és az irodalom találkozásának, az egyház és a nemzet szolgálatának, a hit és a magyarság iránti elkötelezettségnek a szimbóluma is. Az ébresztő és erjesztő munka szimbóluma. Ahol a tanácskozók között – így érezték már eleink is – ott jár az Isten.” Így jellemezte a szárszói „genius loci” Czine Mihály a történelmi jelentőségű 1943-as konferencia ötvenedik évfordulóján.

Matolcsy György és Nagy Sándor elhelyezi az új épület alapkövét

Az idén 75 éves balatonszárszói Soli Deo Gloria Konferenciatelep a 90-es évek eleje óta ismét a református értelmiség egyik legfontosabb lelki-szellemi találkozóhelye, ahol a kimondott igaz szó a lelkekben „tettekre serkentő hitté válik”. A Magyarországi Református Egyház idei konferenciája a Számvetés címet kapta. A legendás 1943-as találkozó 60. évfordulója alkalmat adott a múlttal, a páratlan szellemi örökséggel való számvetésre, ugyanakkor a konferencia legtöbb előadása a jelen és a közeljövő magyar sorskérdéseire kereste a hiteles válaszokat.

A magyar jövő elválaszthatatlan a magyar föld jövőjétől – állította Tanka Endre neves agrárszakértő, aki példák és adatok sorával bizonyította, hogy a rendszerváltás óta töretlen neoliberais földbirtok-politika nem a magyar érdekeket képviseli, mert nem teremtette meg az életképes nemzeti-polgári földtulajdon és családi gazdaságok jogi és gazdasági feltételeit. E hibás politika és EU-csatlakozásunk ismert, a magyar gazdák számára indokolatlanul hátrányos feltételei együtt oda vezethetnek, hogy a nemzetközi agrártőke megszerzi a magyar mezőgazdaság stratégiai pozícióit és fő erőforrásait, kiszorítva nemcsak a kisgazdákat, hanem a hazai agrárelitét is a versenyből. Az előadó szerint az utolsó órában vagyunk, ha hatékony

nemzeti önvédelmi eszköztárat akarunk létrehozni a magyar termőföld és az abból élők érdekeinek védelmében. Ennek egyik legfontosabb eleme, hogy a földkérdést elsőrendű közüggé tegyük és – nyugat-európai tapasztalatok és módszerek figyelembevételével is – törvényes mezőgazdasági üzemszabályozással korlátozzuk a külföldiek termőföldszerzését.

Legalább ilyen fontos az a nemzeti sorskérdés, hogy milyen lesz a magyar műveltség és oktatás jövője. Tőkéczi László történész vastapsot aratott előadásában

Búcsú Tonk Sándortól

A szárszói református értelmiségi konferenciával egy időben, szombaton Kolozsváron helyezték örök nyugalomra Tonk Sándort, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem alapító rektorát, aki augusztus 14-én egy budapesti klinikán hunyt el. A neves erdélyi tudóst, közéleti személyiséget, az erdélyi református egyházkerület főgondnokát elkísérte utolsó útjára Mádl Dalma, a köztársasági elnök felesége, Orbán Viktor volt miniszterelnök, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke, a magyar kormány és parlament képviselői mellett mind a négy magyarországi református egyházkerület püspöke is, Bölcskei Gusztáv, a zsinat lelkészi elnöke vezetésével.

arról beszélt, hogy a sokat emlegetett „tudásalapú társadalomban” a tudás valóban fontos, de erkölcs nélkül nem sokat ér. Ugyanis intelligens csirkefogók közössége nem vonzó perspektíva az emberek többsége számára. A mai neoliberális közoktatásban az a trend erősödik, amely a materiális, fogyasztói életcélokat, az egyéni hasznot követő magatartást ajánlja a fiataloknak. Az „értéksemleges”, „gyerekközpontú” liberális iskola nem fegyelmez és nem nevel, nem nyújt általános műveltséget, egységes világnézetet és közösségi értékrendet, nem tanítja meg a diákokat tanulni, gondolkodni, nem szoktatja munkára és erőfeszítésre az új generációkat. Ez az iskolarendszer – a vele hasonló érdekű médiával együtt – tájékozatlan, önállóan, könnyen befolyásolható és irányítható, atomizált egyéneket „termel” a fogyasztói társadalomnak, így biztosítja a tőke minél nagyobb profitját. Csak az egymásért és a jövőért felelősséget érző emberek összefogása, az autonóm kisközösségek erős hálózata tudja korlátozni a tőkecentrumok hegemoniáját, ezért akadályozza a tőke – az iskolán keresztül is – az önszerveződő és összetartó közösségek kialakulását. Tőkéczi László szerint tehát a feladat: olyan értékelvű iskolákat kell létesíteni és fenntartani – többek között az egyházaknak –, ahol a fiatalokat nem csu- ➤

Továbbépül a konferenciaterület

Balatonszárszó a református ifjúság és értelmiség egyik legfontosabb lelki-szellemi találkozóhelye, immár 75 éve. Az 1921-ben alakult Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége – amelyben Ravasz László püspök, a XX. század sokak szerint legnagyobb formátumú református egyházi vezetőjének szavai szerint „személyes hit, Krisztusnak átadott élet, helyes egyház-fogalom, hitvallásos reformátusság, haladó szociális gondolkodás találkozott” – 1928-ban vette meg a szárszói telepet, és attól kezdve minden évben konferenciát szervezett református diákok, földműves- és munkásfiatalok részére. A harmincas évektől egyre több népi író is részt vett ezeken a találkozón, s a szárszói 1942. és 1943. évi Magyar Élet-konferenciák már a népi írók és politikusok seregszemléjeként íródtak a legújabb kori magyar történelem lapjai közé. Az SDG tagjait 1944-ben a nácik és nyilasok üldözték, majd 1950-ben a sztálinista diktatúra beszüntette a szövetség működését, konferenciaterületét pedig államosították. Harminchét évi szünet után, 1989-ben került

vissza a református egyház tulajdonába, és a helyreállítás után, 1992 óta ismét minden nyáron megrendezik Szárszón a református értelmiségi konferenciákat. A mostani találkozó keretében helyezte el Matolcsy György volt gazdasági miniszter és Nagy Sándor, a református egyház zsinatának világi elnöke az új konferenciaközpont alapkövét. A többszintes, korszerű létesítmény és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra, valamint a 180 személyes, összkomfortos szállásépület több mint egymilliárd forintba kerül. Az összeget az Orbán-kormány 2002 elején a Széchenyi-terv keretében vissza nem térítendő állami támogatásként ítélte meg a Magyarországi Református Egyháznak. A beruházás még ebben a hónapban elkezdődik, és a tervek szerint jövő júniusra készül el az új központ, így 2004 nyarától még több rendezvénynek, találkozóknak adhat otthont. Ahogy Merétey Sándor, a református egyház Soli Deo Gloria Konferenciaterületének igazgatója fogalmazott: a külső építés lehetőségét, keretet ad a belső, lelki épüléshez.

▶ pán anyagi szükségletekkel élő, fogyasztó, hanem egyben szellemi és lelki természetű lénynek tekintik, és olyan gazdag műveltségi kínálatot, szilárd értékrendet, használható tudást nyújtanak, hogy minden fiatal találja meg az élet értelmét, és képes legyen értelmes, közösségi emberként megvalósítani céljait.

Persze nem mindegy, hogy milyen környezetben, milyen világrendben igyekszik az iskola az életre, a versenykötelményekre felkészíteni az új nemzedékeket. Például az uniós csatlakozás küszöbén tudnunk kell, mit várunk az Európai Uniótól, és azt is, mit vár tőlünk Európa. Matolcsy György volt gazdasági miniszter, a Növekedéskutató Intézet igazgatója előadásában arról adott számadást, hogy Magyarország korábbi gazdasági felzárkózási kísérletei – a XVII. század első felében Erdélyben, 1867 és 1914 között a Monarchiában, majd 1950 és 1973 között a

szovjet birodalom keretei között – miért vallottak kudarcot, és ma, a negyedik nagy kísérlet kezdetén mit tanulhatunk belőlük, hogy sikeresek lehessünk az Európai Unióban. Szerinte a legfontosabb tanulságok: nemzeti függetlenség nélkül, ellentétes nagyhatalmi érdekek ütközésében, világgazdasági ellenáramban, továbbá belső társadalmi és politikai modernizáció hiányában nincs gazdasági siker. Érdekes, hogy a korábbi három gazdasági felzárkózási kísérlet eleinte jelentős eredményeket hozott, ám a gyors ugrást lassú földet érés követte, mert a kudarcok okai – köztük a hibás gazdaság- és társadalompolitika – az adott korszak társadalmi számára zömében rejtve maradtak. Gazdaságtörténeti szempontból elemezve a felzárkózási kudarcokat, azok mögött nem elsősorban gazdasági, hanem politikai tényezőket találunk, vagyis az igazi felelősség az alkalmatlannak bizo-

nyuló politikai és gazdasági keretek kialakításában minden esetben a magyar politikai elité. A piacgazdasági átmenet magyar modelljében sajnos ismétlődni látszanak azok a jelenségek, amelyek a korábbi három gazdasági felzárkózási kísérletben és a két világháború közötti revíziós időszakban felmerültek. Most is rendkívül gyors volt az ugrás az új világba, de a gazdasági modernizációt – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – most sem követte társadalmi felemelkedés, a jólét, az életszínvonal emelkedése. Márpedig a negyedik magyar felzárkózási kísérlet csak akkor lesz sikeres, ha Magyarország demokratikus és jóléti állam lesz.

Az Orbán-kormány gazdasági miniszterre arra is felhívta a figyelmet, hogy a siker nem elsősorban gazdasági tényezőkön múlik – a társadalmat, a közösségeket kell megerősíteni, és hálózataikat, együttműködési készségüket, tudásukat, energiáikat összefogni egy világos felzárkózási stratégia keretében. A 2000-tól (2002 közepéig) követett magyar gazdaságpolitikában már megjelentek a sikeres felzárkózást szolgáló új magyar gazdasági modell legfontosabb elemei: a belső piac felértékelésétől az állami gazdaságfejlesztési programokig, a hazai kis- és középvállalkozók támogatásától a szabadidő-gazdaság, a gyógyturizmus kiemelt fejlesztéséig. Matolcsy György a Széchenyi-terv leállítását sajnálatosnak nevezte, de reményét fejezte ki, hogy a következő polgári kormány a Szent István-tervvel folytatja, amely a gazdaságfejlesztésen túl kiterjed majd a kultúrára, oktatásra, a társadalmi értelemben vett társadalompolitikára is, valamint a Kárpát-medence egészére.

Faggyas Sándor

A szárszói amfiteátrumban az igaz szót hallgatják